

התוכן:

- א. ההרשמה לבתי ספר
 ב. להתאחדות חניכי הישיבות
 ג. ארגוני נער
 ד. המסדה והתכנית
 דברי תורה והלכה
 ה. שנים שעשו מלאכת איסור הרב א. י. אונטרמן
 ו. צוואה ונחלה הרב א. פריז
 ז. עוז המגדל הרב א. בלודיאנסקי
 דברי עיון
 ח. מדברי רש"י.
 ט. לדמותו של יצחק אבינו הרב א. א. קפלן
 י. המדבר הרב י. ז. ליפוביץ
 יא. תפלת שבת, אמת ואמונה הרב ב. צ. ברוק
 יב. ידיעות מעולם התורה והישיבות.
 אין המערכת אחראית בעד תוכן המודעות ומבטות.

תל-אביב סיון תש"ט

הנאמן

בטאון התאחדות חניכי הישיבות

כתבת המערכת תל-אביב ת.ד. 467
 Tel-Aviv, P.O.B. 467 (Israel)

אגודת התקשורת

פנימי

מחיר: 1000

לדמותו של יצחק אבינו

תמצאהו לעתים רוחות מאד. את יצחק קוראים "יצחק" בלבד, ככל יתר השמות הנזכרים בספר התורה, בלי שום שם-לווי של כבוד וחשיבות.

גם בפי החכמים ואגדותיהם נגרע חלק אבינו יצחק גרעון נכר למדי. "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו" אברהם עומד על פתחו של גיהנום ומציל את בניו מן הפורענות. "יעקב אבינו לא מת" בקש יעקב אבינו לגלות את הקץ — וליצחק אין לנו דבר. הוא נעקד על גב המזבח, אבל גם הנסיון הגדול הזה זקפו יותר על חשבונו של האב מאשר על חשבונו של הבן. ובראש השנה מתפללים: כשם שכבש אברהם אבינו את רחמיו ועקד את יצחק בנו על גב המזבח, כן יכבשו רחמיו ואת זכות יצחק עצמו שהקריב את נפשו לפני האלקים — אין מזכירים כלל. הוא קנה לו ע"י העקדה רק את

הכנוי הידוע "עולה תמימה", אשר לא לבד שאינו מגדיל את ערך מעשהו אלא שהוא מקטינו ומפחיתו ומביא אר תנו לכלל רגש תמים וקלוש לראות את יצחק כנער רך וחלש שלא ידע עוד להבחין הרבה בין טוב ורע וכל אשר צוה עליו אביו כן עשה. אין כאן אותה הגבורה הלבאית שאנו מכירים בו באברהם, בשעה שהיה עומד וסכיניו בידו ודמעות רותחות נושרות מבין ריסי עיניו ונופלות לתוך עיניו של יצחק, כאשר יספר לנו המדרש. ולעומת זאת, מוסיפים חכמי האגדה לספר כי בשעה שבקש אברהם לעקוד את יצחק בנו, אמר לו: אבא! בחור אני וחוששני שמא יודעזע גופי מפחדה של סכין ואצערך, ושמא תפסל השחיטה ולא תעלה לך לקרבן, אלא כפתני יפה יפה. עם כל מוראו ויפיו של הציור הקצר הזה מנצנץ מתוכו גם איזה חן של תמימות המצויה על פני צדיק גמור בשעה שהוא מדקדק במצוה ומאחר לקימה כהלכתה, ובשעת מעשה רוחו שלווה ונפשו שוקטה בהביאו נחת רוח ליוצרו. אין כאן לא התגוששות הכוחות הפנימיים ולא התגברות הרגש העז, המכות את עיניו בסגורי יפין וגדולתן מתוך דמותו של "זקן", הוא השם החביב לחכמי המדרש לקרוא בו את אברהם אבינו. יצחק — הוא "עולה תמימה" שלווה, שאננה... ולא יותר. וכשגובר הרעב בארץ כנען ויצחק מבקש לרדת מצרימה כמעשה אברהם אביו כי כבד הרעב בארץ — נראה אליו האלהים ואומר לו: אל תרד מצרימה שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך... יצחק הוא בעיני האגדה מעין סגולה קדושה לאלהים, אוצר נחמד

בחודש אייר מלאו עשרים וחמש שנה לפטירתו של הגר און הצעיר רבי אברהם אליהו קפלן ז"ל, בגיל שלשים ושלש. המנוח היה מופלא מאד בכשרונותיו ובכוחותיו מרוביהגוונים: עילוי עצום בתורה; בעל מחשבות עמוקות בדעת ובמוסר; סופר ומשורר בחדס עליון; אציל רוח ומדות יקרות ובעל הכשרות והצטינויות רבות. מעין שופרא דשופרא. חניך ישר בות טלו, סליבדקה וקלם. בכל מקום קלט את היפה והמ עולה. עודנו בצעירותו וכבר עלה במעלות ההצלחה ונתמנה לדוצנט לתלמוד בבית מדרש לרבנים של הרב ד"ר ע. הילד היימר בברלין. בגרמניה נתפרסם לגאון תורני בעל שכל ישר ופנו אליו בשו"ת מכל קצות הארץ. השתתף בירחון "ישורון" בחלקו הגרמני והעברי. שמו הלך וגדל והשפעתו התפשטה לכל עבר. תלו בו תקוות עצומות. ופתאום נגדע האילן הרך ונסתם הגולל על אוצר בלום של כל הטוב והמובחר שבאדם. השאיר אחריו הרבה כתבים בעלי ערך ותוכן רב.

*

אלמלי הייתי אני "חד מרבנן", באותו בית המדרש של אמוראי בבל בשעה שדנו בו על השאלה: "מי הוא הבחיר שבאבות?" ולבסוף הסכימו על יעקב, היתה דעתי נוטה יותר לדעת האומרים שיצחק הוא הבחיר שבהם. ה"אב" האמצעי הזה עלוב הוא יותר מדאי בכל מקום. בכתבי הנביאים כמעט שלא הוזכר כלל, זולתי במקום אחד (מלאכי ג'), וגם זה אך בדרך אגב ובשנוי השם, "ישחק" תחת יצחק, כאלו נשכח זכרו מפי העם ונעשה לשם שאין רגילין במבטאו וברבות הימים, הוא משתנה. הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, עם אלהי אברהם, בית יעקב, בית ישראל — זהו סגנון כל הנביאים מדי דברם על דבר האבות, וליצחק אין זכר בהם. ודאי שאין כאן כונה להוציא את ה"אב" האמצעי מן הכלל, כי אם כאילו ממילא נהיה הדבר הזה. אברהם יש לו הזכות להזכר תמיד כראש האומה, אביה הראשון; ויעקב יש לו הזכות להפקד בינינו ככונה הבית הראשון, כראש המשפחה הגדולה שלנו בת שנים עשר שבט — ויצחק אין לו לא זה ולא זה ולפיכך לא נעשתה לו חטיבה מיוחדת בפני עצמה ואין זכרו בא אלא כשמוזכרים את כל שלושת האבות יחדיו, אברהם, יצחק ויעקב. גם במסורת העם ובשגרת לשונו נעלב אבינו זה במדה מרובה. "אברהם אבינו" וכן "יעקב אבינו" הן הברות העוברות בפי כל וכבר קנו להן זכות אורח בשפת יהודית המדוברת, מה שאין כן "יצחק אבינו" שהוא חבור-מלים בלתי נפרץ כלל וגם בכל הספרים הקדושים

חו כאשון בת עין והמקום שהוא שם צריך
 כדאי לו. רעב כי יהיה בארץ, אין הוא צריך לחזר
 רצות אחרי פרנסתו כמעשה אברהם אביו או לש-
 את בניו לקנות אכל כמעשה יעקב בנו, אלא הוא
 יושב לו בביתו ואוכל מציד בנו ובאותה שעה עבדיו
 רים לו בנחל והקב"ה מצליחם למצוא באר מים-
 ומים או הם זורעים בשדה והקב"ה מברך למצוא בשנת
 הרעב הזאת "מאה שערים". וכשבאים רועי גרר לריב עם
 רועי יצחק לאמר: "לנו המים!" אין הוא עושה כמעשה
 אברהם אביו "להוכיח את אבימלך מלך גרר על אודות
 תבאר אשר גזלו ממנו עבדי אבימלך (הוא קורא לזאת
 "גזל" ולא ריב, עשק או שטנה, כדברי יצחק) — דרך
 אחרת יש לו ליצחק אבינו בעסקי ממון שכאלה: הוא
 קורא שם לבאר אשר חפרו עבדיו ומניחה ביד רועי גרר
 שגזלו ממנו והוא עצמו עם ביתו הולך ונעתק לו הלאה
 וחופר לו ביד עבדיו באר אחרת, ענין שנצטרכו לו זמן
 רב ועמל גדול בימים ההם, כנראה מספורי התורה שה-
 עריכה בחשיבות מרובה כל כך את החפירות הללו; ולב-
 סוף, כשהכל כבר מוכן ועומד, ורועי יצחק יוצאים להש-
 קות את העדרים, רואים אותם ממרחק רועי גרר ובאים
 עליהם שוב בעקיפיהם עד שהם מוציאים מתחת ידם גם
 את הבאר החדשה הזאת. ויצחק? כמעשהו בראשון כך
 מעשהו בשני: הוא קורא שם לבאר: "שטנה!" ונפנה
 והולך לו...

ביחוד מצוינת מאד קריאת השמות לבארות גזר
 ולת. בנוהג שבעולם אדם קורא שם לדבר החביב לו
 העומד ברשותו, אבל באר זו שלקח ממנו ואין לו
 בה עוד כלום — קריאת שם למה היא לו? וגם מי מרועי
 גרר, שהם בעלי הבאר מעתה, ישמעו לו לקרוא לה בשם
 זה המזכיר אותם לגנאי? אכן אין זו אלא תשובה קצרה
 ומספיקה על כל דברי ריבותיהם של רועי גרר ועל טע-
 נותיהם. ואם באנו לקרוא שם למעשהו זה של אבינו

(המשך מהמאמר המטרה והתכנית)

אין לתפוס את המרובה בשטח הפעולה המעשית, אשר
 בהכרח שתהא מותאמה ליכולתם הפיסית של המוציאים
 לפועל; עבודת הארגון קודמת לכל עבודה אחרת; הרחבת
 מוסדות התאחדות, צרוף כחות פעילים במספר ניכר לועד
 הפועל, הם תנאי ראשון להצלחת פעולות הארגון: ארגון
 חזק הוא ערובה להצלחת כל פעולה בעתיד; הארגון
 העולמי של התאחדותנו, ששיאו יגיע בכנוס העולמי
 בירושלים, יוציא את התאחדותנו למרחב, וישמש גורם
 לתנופה רבת מדות בכל השטחים.

יצחק מפי ספרי-המלים של הלשונות האירופאיות. אז
 נכיר יותר את הדרו: זה היה פורסטט דמונסטריטיבי של
 בעל רוח גדולה, רוח אלוקים, נגד מעשי אלמות של
 בעל-האגרוף. הם רבו ורבו, צעקו וגם קראו חמס —
 ויצחק בן אברהם, נשיא-האלהים בארץ כנען, לא ענה
 להם דבר, כי אם בת-צחוק קלה רחפה על דל שפתותיו
 בהעיפו עין על כל הפנים הנרגזות והאגרופים המכווצים
 אשר מסביב, ואת אצבע ימינו שלח אל מול הבאר החד-
 דשה ויאמר: "קראו שמה עשק, כי התעשקו עמי!"
 — כלומר: אין זה אלא עשק וטרונאי, יקחו להם וילכו...
 ובפעם השנית אמר: "שטנה!" — "זו היא שנת האדם
 לרעהו על לא דבר, נלכה מהם!" והמלים המעטות האלה
 הגיעו עד הלבבות, צללו בתוך הנפשות כהד קול אלהים,
 ותהינה המלים לשמות לבארות ההן בפי כל יושב הארץ.
 כא אנו רואים כבר את כוח הצדק הפנימי, השלו והש-
 אנן, הפורח כשושנה ועינו כעין התכלת בשמי ליל-קיץ
 חם, והוא אוסר מלחמה בנחת עם כל זרמי הזעם של פראי
 הלב ורשעי הרוח; בנחת הוא נלחם ובן רגע אחד הוא
 מנצח, בלי שופר תרועה וזרי גבורה. וגם אחרי כן כאשר
 בא אבימלך ופיכול שר צבאו אל יצחק, ויודה לו אבי-
 מלך ולא בוש, כי אך מפני ראותם כי "היה ד' עמו" באו
 לכרות עמו ברית, תחת אשר מתחילה "שנאו אותו ויר-
 שלחוהו מאתם" — גם אז לא הזכיר להם יצחק דבר
 על אודות הבארות ולא הוכיחם וגם לא הכין להם "עדה
 כי אני חפתי את הבאר הזאת" (כמסופר בתולדות אבי-
 רהם, פרשה כ"א, ל') כי אם "עשה להם משתה ויאכלו
 וישתו וישכימו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק
 וילכו מאתו בשלום.." אין אמר ואין דברים, אין הוכחות
 ואין הבטחות, כי אם שבעת-אהבה בלי דבר דבר, כנר-
 אה בהרמת יד לאל עליון ("ד, כ"ב) או בשימת יד
 תחת הירך ("כ"ד, ב') אחרי משתה רעים, שלוחין ושלום.

— —

שום פעולה — ולו הדחופה והחשובה ביותר — אין
 לעשותה מבלי שיהא לנו הבטחון שלרשותנו עומדים
 הכחות והאמצעים המספיקים להוציאה לפועל. במצב
 הנוכחי הרי כל פעולה שנעשתה על ידינו יש לה אופי
 פרטי ומקרי. זוהי עבודה בחלל ריק. כל אונקיה של מרץ
 העומד כרגע לרשותנו יש לנצלה למטרת הריאורגני-
 זציה ובנינה מחדש של התאחדותנו. רק אחרי שנצליח
 לרכש כחות במספר מספיק ונוכל להתפשט גם בשטחי
 פעולה אחרים. סיכום הדברים: יש לתפוס את המרובה
 מבחינה רעיונית והיקף שטח הארגון ברוחב ובעומק;